

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

ВИТОКИ

педагогічної майстерності

Науковий журнал

Виходить двічі на рік

Заснований у травні 2007 року

Випуск 31

Серія «Педагогічні науки»

INDEX COPERNICUS
I N T E R N A T I O N A L

Ulrichsweb Global Serials Directory

Полтава
2023

ISSN 2616-6623
UDC 37.091.12:005.336.5

THE SOURCES OF PEDAGOGICAL SKILLS

Founder and publisher:

POLTAVA V. G. KOROLENKO NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY

*The journal is published by the decision of Academic Council of Poltava National V. G. Korolenko Pedagogical University
(Protocol No. 11 dated 27.04. 2023)*

*The journal is in the list of scientific professional publications of Ukraine (category B)
in which the results of thesis may be published (Order of Ministry of Education and Science of Ukraine
dated July 02, 2020, No. 886).*

The journal is indexed in: Index Copernicus International, Ulrichsweb Global Serials Directory

Editor in Chief

Grynyova Maryna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Rector of Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Members of the editorial board

- Grynyov Roman**, Doctor of Sciences (Physics and Mathematics), Faculty of Physics, Ariel University, State Israel
Danysko Oksana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University
Dovga Tetiana, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Central Ukrainian V. Vynnychenko State Pedagogical University, Kropyvnytskyi
Dziuba Tetiana, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University
Dyachenko-Bohun Maryna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University
Zhamardiy Valery, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the UMSA
Zhdanova-Nedilko Olena, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University
Kononets Nataliia, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the University of Ukoopspilks «Poltava University of Economics and Trade»
Kraschenko Yuriy, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical, head of the State Service for Education Quality in Poltava region
Morgun Volodymyr, Candidate of Psychological Sciences, Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University
Tkachenko Andrii, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University
Khomenko Pavlo, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Managing Editor – Doctor of Pedagogical Sciences **O. Zhdanova-Nedilko**

The Sources of Pedagogical Skills: The journal / Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University. Poltava, 2023. Issue 31. 264 p. (Series «Pedagogical Sciences»).

The journal includes research results of scientists and lecturers, scientific researches of doctoral and postgraduate students on the problems of future teachers training, improvement of teacher's professional skills in comprehensive and vocational schools in the context of national and international educational system.

Certificate of the state registration

Series KB No. 23451-13291 ІП dated June 22, 2018

© Group of authors, 2023

© Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University 2023

ISSN 2616-6623

UDC 37.091.12:005.336.5

ВИТОКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Засновник і видавець:

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
*Друкується за ухвалою вченої ради Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка (протокол № 11 від 27.04. 2023 р.)*

Журнал уходить до переліку наукових фахових видань України (категорія Б),
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 2 липня 2020 р. № 886).
Індексується в Index Copernicus International та Ulrichsweb Global Serials Directory

Головний редактор

Гриньова Марина Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України,
ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Члени редколегії

Гриньов Роман Станіславович, доктор фізико-математичних наук, факультет фізики Аріельського
університету, Держава Ізраїль

Даниско Оксана Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент Полтавського національного
педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Довга Тетяна Яківна, доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного
національного педагогічного університету імені В. Винниченка, м. Кропивницький

Дзюба Тетяна Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент Полтавського національного
педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Дяченко-Богун Марина Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Жамардій Валерій Олександрович, доктор педагогічних наук, доцент Полтавського державного
медичного університету

Жданова-Неділько Олена Григорівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Кононець Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, доцент Вищого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Кращенко Юрій Петрович, кандидат педагогічних наук, доцент Полтавського національного
педагогічного університету імені В.Г. Короленка, начальник Управління державної служби якості освіти
України в Полтавській області

Моргун Володимир Федорович, кандидат психологічних наук, доцент Полтавського національного
педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Ткаченко Андрій Володимирович, доктор педагогічних наук, професор Полтавського національного
педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Хоменко Павло Віталійович, доктор педагогічних наук, професор Полтавського національного
педагогічного університету імені В.Г. Короленка

*Відповідальний редактор – доктор педагогічних наук **О.Г. Жданова-Неділько***

Витоки педагогічної майстерності: журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава,
2023. Випуск 31. 264 с. (Серія «Педагогічні науки»).

Журнал містить результати досліджень учених та викладачів, наукові пошуки докторантів,
аспірантів із проблем підготовки майбутнього вчителя, удосконалення професійної майстерності
викладача загальноосвітньої і професійної школи в контексті вітчизняного та світового освітнього
простору.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу

Серія КВ № 23451-13291ПР від 22 червня 2018 р.

© Колектив авторів, 2023

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023

УДК 378.147:614.253.4-027.561

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2023.31.283408](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.31.283408)

ВІКТОРІЯ ПІНЧУК

ORCID: 0000-0003-0622-0322

МИХАЙЛО ДЕЛЬВА

ORCID:0000-0001-5648-7506

КАТЕРИНА ГРИНЬ

ORCID:0000-0002-8759-3560

ВАЛЕРІЯ БІЛЬКО

ORCID:0000-0002-0672-5470

Полтавський державний медичний університет

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕГРОВАНИХ ТА БІНАРНИХ ЗАНЯТЬ ПРИ ВИКЛАДАННІ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Місія закладу вищої освіти (ЗВО) полягає в підтримці викладачів у розвитку педагогічних навичок. Особливо актуальним це є для педагогічного колективу медичних навчальних закладів, де необхідно опанувати методику викладання дисципліни та сам навчальний процес, оскільки переважна більшість викладачів не мають спеціальної освіти.

Результати дослідження: теми з модулю «Загальна неврологія» включають в себе знання топічної неврології: принципи будови та функціонування всіх відділів нервової системи, тому вбудований інтерактивний анатомічний атлас дозволяє здобувачам вищої медичної освіти удосконалити знання з анатомії людини в режимі он-лайн. Анатомічні столи SECTRA мають великі інтерактивні екрани із системою індикації, яка забезпечує взаємодію з зображеннями людського тіла, отриманими комп'ютерною або магнітно-резонансною томографією. Заняття проводять два викладачі, завданням яких є приблизно однаково представити матеріал, що вивчається, з різних точок зору: анатомічного підходу та клінічного мислення. Згідно з власним досвідом, включення таких технологій до навчального процесу є важливим кроком, що розширяє можливості засвоєння інформації для здобувачів освіти.

Бінарні заняття, проведені сумісно викладачами кафедри нервових хвороб та кафедри анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією Полтавського державного медичного університету показали, що вони викликають великий інтерес як у студентів, так і у викладачів. Такий досвід сприяє глибшому та якісному засвоєнню навчального матеріалу в порівнянні з традиційними формами.

***Ключові слова:** інтегровані заняття, бінарні заняття, здобувачі вищої освіти, неврологія*

Вступ. Нині наша країна переживає дуже складний період: спочатку епідемія COVID-19, потім військові дії. Як наслідок цього, значно зросла кількість важкохворих, травмованих і поранених, тому медична освіта потребує сучасної трансформації, застосування нових принципів і практик. Сьогодні, серед глобальної надзвичайної ситуації, як ніколи раніше, потреба у навчанні майбутніх медичних працівників стала досить актуальною (Rose, 2020).

Навчальна робота викладача закладу вищої освіти (ЗВО) є особливою формою високоінтелектуальної діяльності творчого характеру. Вона спрямована на навчання, виховання та розвиток студентів, формування у них професійних знань, умінь і навичок, формування активної життєвої позиції. Місія ЗВО полягає в підтримці викладачів у розвитку педагогічних навичок. Особливо актуальним це є для педагогічного колективу медичних навчальних закладів, де необхідно опанувати методику викладання дисципліни та сам навчальний процес, оскільки переважна більшість викладачів не мають спеціальної освіти (Рябушко, Гринь, Гринь, Саргош, Драбовський, Рибалка, 2022).

Відомий вислів Конфуція: «Скажіть мені, і я забуду. Покажіть, і я запам'ятаю. Дайте можливість обговорити, і я зрозумію. Дайте можливість навчити іншого, і я досягну досконалості» залишається актуальним і зараз в практичній діяльності викладачів. Також ще у 17 столітті Я.А. Коменський сформулював так зване «золоте правило»: «Нехай предмети відразу схоплюються кількома почуттями, замальовуються, щоб закарбуватися через зір і дію руки ... усіма засобами потрібно запалювати спрагу знань і палку старанність до навчання». Відомо, що люди краще засвоюють те, що викликало їхні емоції. Дуже важко запам'ятовувати інформацію з нудних лекцій або надто сухих і езотеричних підручників. Вихід із цієї ситуації полягає в тому, щоб зробити процес вивчення дисципліни цікавим і доступним.

Сама ідея створення інтегрованого бінарного заняття з дисципліни «Неврологія» була досить актуальною та доцільною, в той же час, нелегкою як для викладача, так і для здобувачів освіти. Її реалізація стала можливою завдяки тісній співпраці викладачів, предмети яких об'єднані в інтегровані уроки. Для цього педагогічному колективу вкрай необхідно опанувати організаційні принципи та методики проведення таких занять.

Інтеграція – (лат. Integratio < integer цілий) – об'єднання у ціле будь-яких частин чи елементів. Характерним є те, що інтегровані заняття проводяться одним або декількома викладачами у тісній міжпредметній співпраці (Бабич, Журавчак, 2009).

Бінарні – це заняття, які побудовані на тісних міжпредметних зв'язках і спільно проводяться двома викладачами з відповідних дисциплін. Це одна з форм інтеграції предметів та реалізації міжпредметних зв'язків. За допомогою бінарних занять відбувається інтеграція знань з різних галузей для вирішення однієї проблеми, можливість застосування отриманих знань на практиці, підвищення мотивації дисциплін, що вивчаються, створення умов для практичного застосування знань, розвиток у студентів навичок самоосвіти, так як велику частину підготовки до уроку студенти здійснюють самостійно та у позаурочний час та аналітичних здібностей, винахідливості (Широбокова, 2012; Красик, 2006).

Сучасні медичні дисципліни належать до інтегрованих наук, серед яких одне з центральних місць при вивченні неврології належить саме анатомії людини, тому повторення та оновлення знань з анатомії нервової системи має досить важливе значення для розвитку у здобувачів клінічного мислення, відповідального ставлення до встановлення топічного діагнозу захворювань нервової системи, формування особистості медичного працівника.

Мета роботи: окреслити переваги проведення інтегрованих та бінарних занять при викладанні дисципліни «Неврологія» з метою формування професійної компетенції здобувачів.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури та узагальнення власного практичного досвіду проведення занять.

Результати дослідження та їх обговорення. Методики проведення інтегрованих занять можуть бути різними. Це залежить від змісту цілей, завдань, способів діяльності та обставин, що виникають у процесі їх реалізації.

Бінарний метод проведення заняття дозволяє з'єднати теорію з практикою, а формування навичок і компетенцій підняти на більш значимий рівень навчальної діяльності. Згідно сучасних поглядів, підхід до підготовки та проведення бінарних занять включає:

- аналіз фактичного матеріалу;
- необхідність розгляду проблеми: якою мірою цей матеріал допоможе підвищити мотивацію здобувачів освіти;
- пошук найбільш раціональної форми, що забезпечує створення та реалізацію потреби у спілкуванні;
- заняття поділяються на частини, які доповнюють одна одну, при цьому необхідно уникати дублювання;
- висувається проблема дослідження;
- колективну діяльність студентів у поєднанні з індивідуальною;
- необхідність серйозної попередньої підготовки (Широбокова, 2012).

Оцінюючи знання анатомії для медицини в цілому та для неврології окремо, важко переоцінити зв'язок фундаментальних наук, які вивчають здобувачі медичної освіти на перших курсах, з клінічними дисциплінами (Филоненко, 2016).

Вивчення анатомії людини є основою для розуміння етіології та патогенезу різних нозологій, в тому числі й для захворювань нервової системи.

Важливу роль у підвищенні ефективності такого заняття відіграє його навчально-матеріальне та технічне оснащення. Враховуючи те, що на кафедрі анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією Полтавського державного медичного університету впроваджуються новітні цифрові технології, а саме інтерактивні анатомічні 3D-столи SECTRA (SECTRA Table) та VR-технології, які зацікавляють не тільки здобувачів вищої освіти, а й аудиторію співробітників, було вирішено при викладанні модулю «Загальна неврологія», де розглядаються питання анатомії, фізіології, принципи функціонування та синдрому ураження нервової системи, використовувати саме технологію інтегрованих та бінарних занять.

Анатомічні столи SECTRA мають великі інтерактивні екрани із системою індикації, яка забезпечує взаємодію з зображеннями людського тіла, отриманими комп'ютерною або магнітно-резонансною томографією (Рябушко, Гринь, Гринь, Саргош, Драбовський, Рибалка, 2022).

Теми з модулю «Загальна неврологія» включають в себе знання топічної неврології: принципи будови та функціонування всіх відділів нервової системи, тому вбудований інтерактивний анатомічний

атлас дозволяє здобувачам вищої медичної освіти удосконалити знання з анатомії людини в режимі онлайн.

Заняття проводять два викладачі, завданням яких є приблизно однаково представити матеріал, що вивчається, з різних точок зору: анатомічного підходу та клінічного мислення. Значну роль відіграють психологічна та методична сумісність викладачів, які готують бінарне заняття (Рекуненко, 1995; Липак, Оробчук, 2010; Кононець, 2014).

В процесі підготовки викладачі аналізують фактичний матеріал з теми, визначають мотивацію досліджуваної теми, враховують обсяг та рівень знань студентів з дисциплін, виявляють міжпредметні зв'язки між досліджуваними дисциплінами, вибирають найбільш раціональну форму заняття: урок-диспут, урок-діалог, урок-прес-конференція, урок-гра, урок-дослідження тощо; визначається тип заняття: урок вивчення нових знань, урок систематизації та узагальнення знань, комбінований урок.

Згідно власного досвіду, включення таких технологій до навчального процесу є важливим кроком, що розширяє можливості засвоєння інформації для здобувачів освіти. Використання цього високотехнологічного устаткування в поєднанні з клінічним розумінням патологічних процесів значно підвищує ефективність надання освітніх послуг здобувачам вищої медичної освіти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Однією з умов оптимізації формування клінічного мислення та професійної компетенції у здобувачів медичної освіти є впровадження у навчальний процес викладання клінічних дисциплін, а саме дисципліни «Неврологія», фундаментальних знань. Бінарні заняття, проведені сумісно викладачами кафедри нервових хвороб та кафедри анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією ПДМУ показали, що вони викликають великий інтерес як у студентів, так і у викладачів. Такий досвід сприяє глибшому та якісному засвоєнню навчального матеріалу в порівнянні з традиційними формами. Саме інтегровані та бінарні заняття, що підтверджується досвідом авторів, є шляхом до активізації знань, розвитку зв'язків між фундаментальними дисциплінами та дисциплінами професійно - практичної підготовки. Тому, в системі медичної освіти, застосування нових принципів та методів організації навчального процесу є перспективним та потребує подальшого вдосконалення та впровадження в педагогічний процес.

Список використаних джерел

- Бабич, М., Журавчак, Ю. (2009). Роль інтегрованих занять в активізації знань і вмінь студентів. *Освіта. Технікуми, коледж*, 1, 22, 10-12.
- Кононець, Н. (2014). Бінарне заняття як форма ресурсно-орієнтованого навчання студентів. *Проблеми сучасного вчителя*, 9 (1), 80-86.
- Красик, О. Ю. (2006). *Бінарні заняття*. Взято з oles.at.ua/statti/binarni_uroki.doc
- Липак, Г., Оробчук, О. (2010). Бінарне заняття – дієвий засіб формування професійної компетентності молодших спеціалістів. *Освіта. Технікуми, коледжі*, 2 (26), 27-28.
- Рекуненко, В. В. (1995). *Методика проведення бінарних занять*. Київ: УМК по підготовці молодших спеціалістів.
- Рябушко, М. М., Гринь, В. Г., Гринь, К. В., Саргош, О. Д., Драбовський, В. С., Рибалка, Я. В. (2022). Формування основних компетенцій при реалізації ОПП «Медицина» на медичному факультеті №1 Полтавського державного медичного університету. *Український журнал медицини, біології та спорту*, 5 (39), 256-262. doi: 10.26693/jmbs07.05.256
- Філоненко, М. М. (2016). *Методика викладання у вищій медичній школі на засадах компетентнісного підходу: методичні рекомендації для викладачів та здобувачів наукового ступеню доктора філософії (PhD) ВМ (Ф) НЗ України*. Київ: Центр учбової літератури.
- Rose, S. (2020). Medical Student Education in the Time of COVID-19. *JAMA*, 323(21), 2131-2132. PMID: 32232420. doi: 10.1001/jama.2020.5227
- Shyrobokova, T. S. (2012). The method of organizing and conducting non-traditional lessons in the educational process is established by the SPO. *Sci Studies Educ*, 12, 46-58.

References

- Babych, M., & Zhuravchak, Yu. (2009). Rol intehrovanykh zaniat v aktyvizatsii znan i vmin studentiv [The role of integrated classes in the activation of students' knowledge and skills]. *Osvita. Tekhnikumy, koledzhi [Education. Technical schools, college]*, 1, 22, 10-12 [in Ukrainian].
- Filonenko, M. M. (2016). *Metodyka vykladannia u vyshchii medychnii shkoli na zasadakh kompetentnisnogo pidkhodu [Teaching methodology in a higher medical school based on the competence approach]: metodychni rekomendatsii dlia vykladachiv ta zdobuvachiv naukovooho stupeniu doktora filosofii (PhD) VM (F) NZ Ukrainy*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].

- Kononets, N. (2014). Binarne zaniattia yak forma resursno – oriientovanoho navchannia studentiv [Binary class as a form of resource-oriented education of students]. *Problemy suchasnoho vchytelia [Problems of the modern teacher]*, 9 (1), 80-86 [in Ukrainian].
- Krasyk, O. Iu. (2006). *Binarni zaniattia [Binary classes]*. Retrieved from oles.at.ua/statti/binarni_uroki.doc [in Ukrainian].
- Lypak, H., & Orobchuk, O. (2010). Binarne zaniattia – diievyi zasib formuvannia profesiinoi kompetentnosti molodshykh spetsialistiv [Binary training is an effective means of forming the professional competence of junior specialists]. *Osvita. Tekhnikumy, koledzhi [Education. Technical schools, college]*, 2 (26), 27-28 [in Ukrainian].
- Rekunenko, V. V. (1995). *Metodyka provedennia binarnykh zaniat [Methods of conducting binary classes]*. Kyiv: UMK po pidhotovtsi molodshykh spetsialistiv [in Ukrainian].
- Riabushko, M. M., Hryn, V. H., Hryn, K. V., Sarhosh, O. D., Drabovskiy, V. S., & Rybalka, Ya. V. (2022). Formuvannia osnovnykh kompetentsii pry realizatsii OPP «Medytsyna» na medychnomu fakulteti №1 Poltavskoho derzhavnoho medychnoho universytetu [Formation of core competences during the implementation of the OPP "Medicine" at the Faculty of Medicine No. 1 of the Poltava State Medical University]. *Ukrainskyi zhurnal medytsyny, biologii ta sportu [Ukrainian Journal of Medicine, Biology and Sports]*, 5 (39), 256-262. Retrieved from doi: 10.26693/jmbs07.05.256 [in Ukrainian].
- Rose, S. (2020). Medical Student Education in the Time of COVID-19. *JAMA*. 2020 Jun 2;323(21):2131-2132. PMID: 32232420. doi: 10.1001/jama.2020.5227
- Shyrobokova, T. S. (2012). The method of organizing and conducting non-traditional lessons in the educational process is established by the SPO. *Sci Studies Educ*, 12, 46-58.

PINCHUK V., DELVA M., GRYN K., BILKO V.

Poltava State Medical University, Department of Nervous Diseases, Ukraine

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF HIGER MEDICAL EDUCATION STUDENTS USING INTEGRATED AND BINARY LESSONS IN TEACHING CLINICAL DISCIPLINES

The mission of higher education institution is to support teachers in the development of pedagogical skills. This is especially relevant for the teaching staff of medical educational institutions, where it is necessary to master the method of teaching the discipline and the educational process itself, since the vast majority of teachers do not have special education.

The purpose of the study was to outline the advantages of conducting integrated and binary classes in the teaching of the discipline "Neurology" with the aim of forming the professional competence of students.

Materials and methods. Analysis of scientific and methodical literature and generalization of own practical experience of conducting classes were used in the study.

Results. Topics from the "General Neurology" module include knowledge of topical neurology: the principles of the structure and functioning of all parts of the nervous system, so the built-in interactive anatomical atlas allows students of higher medical education to improve their knowledge of human anatomy online. SECTRA anatomical tables have large interactive screens with an indication system that provides interaction with images of the human body obtained by computer or magnetic resonance imaging. Classes are conducted by two teachers, whose task is to present the studied material from different points of view: anatomical approach and clinical thinking. A significant role is played by the psychological and methodical compatibility of the teachers preparing the binary class. In the process of preparation, teachers analyze the actual material on the topic, determine the motivation of the researched topic, take into account the scope and level of students' knowledge of the disciplines, identify interdisciplinary connections between the studied disciplines, choose the most rational form of the lesson. In our own experience, the inclusion of such technologies in the educational process is an important step that expands the possibilities of assimilation of information for those seeking education. The use of this high-tech equipment in combination with clinical understanding of pathological processes significantly increases the effectiveness of providing educational services to students of higher medical education.

Conclusion. Binary classes held jointly by the teachers of the Department of Nervous Diseases and the Department of Anatomy with Clinical Anatomy and Operative Surgery of the Poltava State Medical University showed that they are of great interest to both students and teachers. Such experience contributes to a deeper and better assimilation of educational material compared to traditional forms.

Keywords: *integrated classes, binary classes, higher education students, neurology*

Стаття надійшла до редакції 25.04.2023 р.

ЗМІСТ

Бабенко І.	Правова компетентність освітнього менеджера та її формування в умовах магістратури	5
Бабенко І. Большая О. Пивовар Н.	Майстерність менеджрингу освітнього закладу у взаємодії з жіночим педагогічним колективом	10
Беляєва Н.	Підготовка майбутніх учителів до реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану	17
Боярський Д. Гнізділова О. Станіченко О. Вашак О.	Активізація діяльності наукових гуртків у Новій українській школі Діагностика рівнів вихованості чуйності у дітей старшого дошкільного віку	22 29
Гомля Л. Дяченко-Богун М. Шкура Т. Рокотянська В. Орловський О.	Сучасний стан та шляхи підвищення якості підготовки фахівців спеціальності «Екологія» в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка	35
Гриньова М. Бунецька І.	Сучасний стан підготовки бакалаврів електронної інформації та технологій в університетах Китайської Народної Республіки	39
Дебре О.	Метод проектів як засіб розвитку старшокласників	48
Дяченко-Богун М. Грицай Н. Большая О.	Інтеграція здоров'язберезувальних технологій у навчальний процес студентів природничих спеціальностей	52
Дяченко-Богун М. Гомля Л. Шкура Т. Рокотянська В. Орловський О.	Інноваційні методи викладання для студентів спеціальності 101 Екологія: практична спрямованість та методологія використання	59
Дяченко-Богун М. Соснова В.	Вивчення дисципліни «Нормування антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище» як основа підготовки студентів напрямку 101 Екологія	66
Дяченко-Богун М. Тимошенко О.	Сучасні аспекти впровадження КУРСУ «Метеорологія та кліматологія» в освітній процес студентів напряму підготовки 101 Екологія	70
Жданова-Неділько О. Іщенко В. Горбуньова С. Кононенко О.	Формування правової компетентності майбутнього магістра менеджменту в контексті його правової компетентності Підходи до навчання англійської мови за допомогою скоромовок: досвід Полтавського університету економіки і торгівлі	76 81
Кардаш Н. Пивовар Н.	Сучасний менеджмент як продовження макаренківських традицій в умовах жорсткої невизначеності	86
Клочко О. Шаригін О.	Формування компетентностей колективної розробки програмного забезпечення студентів галузі інформаційних технологій в процесі використання вільного програмного забезпечення	91
Кондель В.	Формування базових компетентностей з цивільного захисту під час підготовки здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану	98
Кононець Н. Балюк В. Худолій І. Колеснік В.	Ресурсно-орієнтована модель формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційної діяльності підприємства у процесі вивчення основ програмування	104
Кравець Р.	Сутність педагогічної техніки викладача іноземної мови	111
Ларіна І. Доля Ю. Лебедик Л.	Підготовка майбутніх фахівців з дошкільної освіти до художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку Місце педагогічної спадщини Антона Макаренка у змістові підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти	119 124
Макаренко О.	Деякі аспекти саморегуляції у процесі формування дослідницької	131

Макаренко В. Сілкова О. Гриньова М. Макаренко К.	компетентності майбутніх лікарів	
Мельник А.	Змішане навчання у викладанні англійської мови для студентів філологічних спеціальностей	138
Мовчан В. Бірюк Л.	Методи і прийоми формування емоційного інтелекту молодших школярів на уроках літературного читання	144
Непорада І.	Формування громадянської компетентності молодших школярів засобами усної народної творчості	149
Ніколенко О. Зуєнко М. Гриньова М. Когут І. Ніколенко К.	Арт-терапія для покращення психологічного самопочуття учнів травмованих під час війни	156
Орловський О. Дяченко-Богун М. Шкура Т. Гомля Л. Рокотянська В.	Формування фахових компетентностей у здобувачів спеціальності 101 Екологія	167
Остапенко Ю.	Науково-теоретична сутність комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер	170
Павлов Ю.	Запобігання професійним деформаціям особистості у роботі зі студентською молоддю	177
Пасічніченко А. Ковалевська Н.	Психолого-педагогічні умови збереження психологічного здоров'я дошкільника	182
Петренко Л. Захарова В. Важеніна І.	Формування правової компетентності майбутніх менеджерів інноваційної діяльності	187
Пінчук В. Дельва М. Гринь К. Білько В.	Формування професійної компетенції здобувачів вищої медичної освіти з використанням інтегрованих та бінарних занять при викладанні клінічних дисциплін	192
Рокотянська В. Дяченко-Богун М. Гомля Л. Шкура Т. Орловський О.	Розширення наукового світогляду у студентів напряму підготовки 101 Екологія	196
Савонова Г.	Цілепокладання та стратегічне планування професійного розвитку вчителя в режимі тайм-менеджменту	201
Срібна Ю.	Декоративно-прикладна творчість як фактор формування творчої особистості майбутнього вчителя технологій	209
Стрельников В.	Філософські засади застосування теорії і практики педагогічного проектування Антона Макаренка у неперервній освіті	213
Стрижаков А.	Особливості професійного змісту соціалізації особистості	218
Титаренко В.	Вивчення творчості мисткинь народного вишивального мистецтва Полтавщини майбутніми вчителями трудового навчання	224
Титаренко О.	Теоретична підготовка майбутніх вчителів технологій до науково-дослідницької діяльності в закладах вищої освіти України	228
Ткаченко А.	Управлінський досвід А. Макаренка в формуванні правової компетентності майбутніх освітніх менеджерів	234
Ткаченко М.	Візуалізація дидактичного процесу під час спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа»	240

Черниш Н. Льченко О.	Актуалізація досвіду організації правової освіти офіцерів у закладах вищої військової освіти України: компетентнісний підхід	247
Шкура Т. Дяченко-Богун М. Гомля Л. Рокотянська В. Орловський О.	Особливості реалізації практик у системі професійної підготовки майбутніх екологів	252

CONTENTS

Babenko I.	Legal competence of the educational manager and its formation in the conditions of the magistrate	5
Babenko I. Bolshaya O. Pivovarov N.	Educational institution management skill in interaction with the female teaching team	10
Belyaeva N.	Preparation of future teachers for the implementation of a safe educational environment for younger schoolchildren in the conditions of martial law	17
Boyarsky D.	Activation of scientific circles in the new ukrainian school	22
Hnizdilova O. Stanichenko O. Vashak O.	Diagnostics of older preschool children's sensitivity formation levels	29
Homlia L. Diachenko-Bohun M. Shkura T. Rokotianska V. Orlovskiy O.	The current state and ways to improve the quality of training of specialists in the specialty "Ecology" at Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University	35
Grynova M., Bunetska I.	Current state of professional training of electronic information and technology bachelors in universities of the People's Republic of China	39
Debre O.	The Method of Projects as a Means of Developing Senior Students	48
Diachenko-Bohun M. Homlia L. Shkura T. Rokotianska V. Orlovskiy O.	Innovative methods in environmental education of higher education institutions: practical orientation and methodology of use	52
Diachenko-Bohun M. Hrytsai N. Bolshaya O.	Integration of health-saving technologies into the educational process of students of natural sciences	59
Diachenko-Bohun M. Sosnova V.	Study of the discipline "Normation of anthropogenic load on the natural environment" as the basis of training students for Ecology 101	66
Diachenko-Bohun M. Timoshenko O.	Modern aspects of the implementation of the course "Meteorology and climatology" in the educational process of students in the direction of preparation 101 Ecology	70
Zhdanova-Nedilko O.	Formation of the legal competence of the future master of management in the context of his conflict competence	76
Ischenko V. Horbuniova S. Kononenko O.	Ways of training english pronunciation through tongue twisters: experience of Poltava university of economics and trade	81
Kardash N. Pivovarov N.	Modern management as a continuation Makarenko traditions in conditions of severe uncertainty	86
Klochko O. Sharyhin O.	Formation of competencies of collective software development of students in the field of information technology in the process of using free software	91

Kondel V.	Formation of basic civil defense competences during the training of higher education seekers under the martial law conditions	98
Kononets N. Baliuk V. Khudolii I. Kolesnik V.	Resource-oriented model of formation of digital competence of future specialists in the information activities of the enterprise in the process of studying the fundamentals of programming	104
Kravets R.	Essence Of A Foreign Language Teacher’s Pedagogical Technique	111
Larina I. Dolia Y.	Preparation of the maybe family factory for preschool education to artistic and aesthetic development of preschool children	119
Lebedyk L.	Pedagogical heritage of Anton Makarenko in the content of training of future teachers of extracurricular education institutions	124
Makarenko O., Makarenko V. Silkova O., Grynova M. Makarenko K.	Some aspects of self-regulation in the process of forming the research competence of future doctors	131
Melnyk A.	Blended learning in teaching english to philology-speciality students	138
Movchan V. Biriuk L.	Methods and techniques of forming the emotional intelligence of primary school pupils in literature reading lessons	144
Neporada I.	Formation of civic competence of younger school students through means of oral folk creativity	149
Nikolenko O. Zuyenko M. Grynova M. Kohut I. Nikolenko K.	Art therapy for improving the psychological wellbeing of students traumatized during the war	156
Orlovskiy O. Diachenko-Bohun M. Shkura T. Homlia L. Rokotianska V.	Formation of professional competences of students of the specialty "Ecology"	167
Ostapenko Y.	Scientific-theoretical essence of communicative competences of future nurses	170
Pavlov J.	Prevention of professional deformations of the personality in work with student youth	177
Pasichnichenko A. Kovalevska N.	Psychological and pedagogical conditions for preserving preschoolers’ psychological health	182
Petrenko L., Zakharova V., Vazhenina I.	Formation of legal competence of future managers of innovation activities	187
Pinchuk V. Delva M. Hryn K. Bilko V.	Formation of professional competence of higer medical education students using integrated and binary lessons in teaching clinical disciplines	192
Rokotianska V. Diachenko-Bohun M. Homlia L. Shkura T. Orlovskiy O.	Expanding the scientific worldview of Ecology students	196
Savonova H.	Objectives and strategic planning of the teacher’s professional development in the mode of time management	201
Sribna Y.	Decorative and applied creativity as a factor for the formation of the creative	209

	personality of the future technology teacher	
Strelnikov V.	Philosophical foundations of the application of Anton Makarenko's theory and practice of pedagogical design in continuing education	213
Stryzhakov A.	Peculiarities of professional content of personality socialization	218
Tytarenko V.	Study of the creativity of artists of folk embroidery arts of Poltava by future teachers of vocational education	224
Tytarenko O.	Features of professional training of future technology teachers for scientific and research activities in institutions of higher education of Ukraine	228
Tkachenko A.	Administrative experience of A. Makarenko in forming the legal competence of future educational managers	234
Tkachenko M.	Visualization of the didactic process during the special course "Project technologies in the professional activities of a choreographer"	240
Chernysh N., Ilchenko O.	Update of the experience of organizing legal education of officers in higher military education institutions of Ukraine: a competent approach	247
Shkura T. Diachenko-Bohun M. Homlia L. Rokotianska V. Orlovskyi O.	Features of the implementation of practices in the professional training system of future environmentals	252